

Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (pierwsza izba)

z dnia 26 lipca 2017 r. *

Odesłanie prejudycjalne – Środowisko naturalne – Dyrektywa 85/337/EWG – Dyrektywa 2011/92/UE – Możliwość dokonania a posteriori oceny oddziaływania na środowisko działającej instalacji do produkcji energii z biogazu w celu otrzymania kolejnego zezwolenia

W sprawach połączonych C-196/16 i C-197/16

mających za przedmiot wnioski o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożone przez Tribunale amministrativo regionale per le Marche (regionalny sąd administracyjny dla regionu Marche, Włochy) postanowieniami z dnia 22 marca 2016 r., które wpłynęły do Trybunału, odpowiednio, w dniach 7 i 8 kwietnia 2016 r., w postępowaniach:

Comune di Corridonia i in. (C-196/16),

Comune di Loro Piceno (C-197/16),

Marcello Bartolini (C-197/16),

Filippo Bruè (C-197/16),

Sergio Forti (C-197/16),

Stefano Piatti (C-197/16),

Gaetano Silveti (C-197/16),

Gianfranco Silveti (C-197/16),

Rocco Tirabasso (C-197/16),

Sante Vagni (C-197/16),

Albergo Ristorante Le Grazie Sas di Forti Sergio & Co. (C-197/16),

Suolificio Elefante Srl (C-197/16),

Suolificio Roxy Srl (C-197/16),

Aldo Alessandrini (C-197/16)

przeciwko

* Język postępowania: włoski.

Provincia di Macerata,

Provincia di Macerata Settore 10 – Ambiente,

przy udziale:

VBIO1 Società Agricola Srl (C-196/16),

Regione Marche,

Agenzia Regionale per la Protezione Ambientale delle Marche – (ARPAM) - Dipartimento Provinciale di Macerata,

ARPAM,

VBIO2 Società Agricola Srl (C-197/16),

Azienda Sanitaria Unica Regionale – Marche (ASUR Marche) (C-197/16),

ASUR Marche – Area Vasta 3 (C-197/16),

Comune di Colmurano (C-197/16),

Comune di Loro Piceno (C-197/16),

TRYBUNAŁ (pierwsza izba),

w składzie: R. Silva de Lapuerta, prezes izby, E. Regan, J.C. Bonichot (sprawozdawca), C.G. Fernlund i S. Rodin, sędziowie,

rzecznik generalny: J. Kokott,

sekretarz: R. Schiano, administrator,

uwzględniając pisemny etap postępowania i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 8 marca 2017 r.,

rozważywszy uwagi przedstawione:

- w imieniu Comune di Corridonia przez L. Fortego, avvocato,
- w imieniu Comune di Loro Piceno przez L. Fortego oraz A. Alessandrini, avvocati,
- w imieniu M. Bartoliniego i in. przez A. Alessandrini oraz G. Contalديو, avvocati,
- w imieniu Provincia di Macerata przez S. Sopranzi oraz F. Gentile, avvocati,
- w imieniu VBIO1 Società Agricola Srl przez A. Piccinini oraz A. Santarellego, avvocati,
- w imieniu Regione Marche przez P. De Bellisa, avvocato,
- w imieniu VBIO2 Società Agricola Srl przez A. Piccinini, avvocatessa,
- w imieniu rządu włoskiego przez G. Palmieri, działającą w charakterze pełnomocnika, wspieraną przez G. Palatiella, avvocato dello Stato,

– w imieniu Komisji Europejskiej przez C. Zadrę oraz L. Pignataro-Nolin, działających w charakterze pełnomocników,

po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 30 marca 2017 r.,

wydaje następujący

Wyrok

- 1 Wnioski o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczą wykładni art. 191 TFUE i art. 2 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/92/UE z dnia 13 grudnia 2011 r. w sprawie oceny skutków wywieranych przez niektóre przedsięwzięcia publiczne i prywatne na środowisko (Dz.U. 2012, L 26, s. 1; sprostowanie Dz.U. 2015, L 174, s. 44).
- 2 Wnioski te zostały złożone w ramach sporów pomiędzy Comune di Corridonia (gminą Corridonia, Włochy) i Comune di Loro Piceno (gminą Loro Piceno, Włochy) oraz Marcellem Bartolinim i innymi osobami fizycznymi (zwanymi dalej „M. Bartolinim i in.”) a Provincia di Macerata (prowincją Macerata, Włochy) w przedmiocie wydanych przez tę prowincję decyzji, w których stwierdzono, że instalacje do produkcji energii elektrycznej z biogazu VBIO1 Società Agricola Srl (zwanej dalej „VBIO1”) i VBIO2 Società Agricola Srl (zwanej dalej „VBIO2”) spełniają wymogi ochrony środowiska, po zakończeniu procedur oceny dokonanych po wybudowaniu i oddaniu do użytku tych instalacji i w następstwie uchylecia pierwszego zezwolenia.

Ramy prawne

Prawo Unii

- 3 W motywie szóstym dyrektywy Rady 85/337/EWG z dnia 27 czerwca 1985 r. w sprawie oceny skutków wywieranych przez niektóre przedsięwzięcia publiczne i prywatne na środowisko naturalne (Dz.U. 1985, L 175, s. 40 – wyd. spec. w jęz. polskim, rozdz. 15, t. 1, s. 248), zmienionej dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/31/WE z dnia 23 kwietnia 2009 r. (Dz.U. 2009, L 140, s. 114) (zwanej dalej „dyrektywą 85/337”), wskazano:

„[Z]ezwolenia na publiczne lub prywatne przedsięwzięcia, które mogą znacząco oddziaływać na środowisko, powinny być udzielane jedynie po uprzednim wykonaniu oceny możliwych znaczących skutków środowiskowych tych przedsięwzięć [...]”.

- 4 Artykuł 2 ust. 1 dyrektywy 85/337 ma następujące brzmienie:

„Państwa członkowskie przyjmują wszystkie niezbędne środki, aby zapewnić, że przedsięwzięcia mogące znacząco oddziaływać na środowisko naturalne między innymi z powodu ich charakteru, rozmiarów lub lokalizacji podlegają ocenie w odniesieniu do ich skutków przed udzieleniem zezwolenia. Przedsięwzięcia te są określone w art. 4”.

- 5 Artykuł 4 ust. 1–3 tej dyrektywy stanowi:

„1. Z zastrzeżeniem art. 2 ust. 3 przedsięwzięcia wymienione w załączniku I podlegają ocenie zgodnie z art. 5–10.

2. Z zastrzeżeniem art. 2 ust. 3, [jeżeli chodzi o] przedsięwzięcia wymienione w załączniku II, państwa członkowskie określają za pomocą:

a) badania indywidualnego

lub

b) progów lub kryteriów ustalonych przez państwo członkowskie,

czy przedsięwzięcie podlega ocenie zgodnie z art. 5–10.

Państwa członkowskie mogą postanowić o stosowaniu obydwu procedur, określonych w lit. a) i b).

3. Podczas przeprowadzania badania indywidualnego lub ustalania progów bądź kryteriów do celów ust. 2 należy uwzględnić odpowiednie kryteria selekcji wymienione w załączniku III”.

- 6 Dyrektywa 2011/92, która zastąpiła dyrektywę 85/337, ustanawia przepisy zasadniczo identyczne ze wskazanymi w poprzedzających punktach.

Prawo włoskie

- 7 Artykuł 29 decreto legislativo n. 152 – Norme in materia ambientale (rozporządzenia ustawodawczego nr 152 dotyczącego przepisów w kwestii ochrony środowiska naturalnego) z dnia 3 kwietnia 2006 r. (dodatek zwyczajny do GURI nr 88 z dnia 14 kwietnia 2006 r.) stanowi:

„1. Ocena oddziaływania na środowisko w odniesieniu do przedsięwzięć budowlanych i interwencji, do których mają zastosowanie przepisy niniejszego rozporządzenia, jest warunkiem wstępnym lub stanowi integralną część procedury zezwolenia na inwestycję lub zatwierdzenia inwestycji. Możliwe jest stwierdzenie nieważności decyzji w sprawie zezwolenia lub zatwierdzenia wydanych bez wcześniejszej oceny oddziaływania na środowisko, w przypadku gdy ocena ta jest wymagana, ze względu na naruszenie ustawy.

[...]

4. W wypadku prac i interwencji realizowanych bez wcześniejszego poddania przedsięwzięcia kontroli w zakresie podlegania ocenie oddziaływania na środowisko lub ocenie z naruszeniem przepisów określonych w niniejszym tytule III oraz w wypadku nieprawidłowości stosowania, jak przewidziano w ostatecznych decyzjach, właściwy organ dokonuje oceny zakresu szkody wyrządzonej środowisku i szkody wynikającej z zastosowania sankcji, następnie nakazuje wstrzymanie prac i ewentualnie wyburzenie oraz przywrócenie do stanu poprzedniego miejsca lub stanu środowiska przez osobę odpowiedzialną i na jej koszt, określając terminy i zasady tych działań. W wypadku niezastosowania się przez osobę odpowiedzialną do nakazu właściwy organ podejmuje działania z urzędu na koszt osoby, która nie zastosowała się do nakazu. Zwrot takich kosztów jest dokonywany zgodnie z zasadami i skutkami określonymi w jednolitym tekście przepisów prawa dotyczących ściągania dochodów kapitałowych państwa zatwierdzonym przez regio decreto sulla riscossione delle entrate patrimoniali n. 639 (dekret królewski nr 639 dotyczący ściągania dochodów kapitałowych państwa) z dnia 14 kwietnia 1910 r.

5. W wypadku stwierdzenia nieważności przez sąd lub w wypadku cofnięcia w wyniku samokontroli przez organ zezwoleń lub zatwierdzeń udzielonych po uprzedniej ocenie oddziaływania na środowisko albo stwierdzenia nieważności opinii o zgodności z przepisami o ochronie środowiska uprawnienia wymienione w ust. 4 są wykonywane dopiero po przeprowadzeniu nowej oceny oddziaływania na środowisko.

[...]”.

Postępowania główne i wnioski o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym

Sprawa C-196/16

- 8 W dniu 19 października 2011 r. VBIO1 zwrócił się do Regione Marche (regionu Marche, Włochy) o zezwolenie na budowę i eksploatację położonej w gminie Corridonia instalacji do produkcji energii elektrycznej z biogazu uzyskiwanego w wyniku fermentacji beztlenowej biomasy.
- 9 Zgodnie z legge Regione Marche n. 7/2004 (ustawą regionu Marche nr 7/2004) VBIO1 przedłożył także w dniu 4 października 2011 r. to przedsięwzięcie prowincji Macerata, aby dokonała ona wstępnego badania konieczności oceny oddziaływania na środowisko.
- 10 Postępowanie to zostało jednakże zakończone w dniu 26 stycznia 2012 r., po zmianie ustawy regionu Marche nr 7/2004 przez legge Regione Marche n. 20/2011 (ustawę regionu Marche nr 20/2011), która weszła w życie w dniu 9 listopada 2011 r. i na mocy której to ustawy przedsięwzięcia o mocy cieplnej nieprzekraczającej określonego progu nie podlegały już ocenie ich oddziaływania na środowisko.
- 11 W konsekwencji decyzją z dnia 5 czerwca 2012 r. region Marche udzielił zezwolenia na budowę i eksploatację tej instalacji w gminie Corridonia, która to gmina zaskarżyła tę decyzję do Tribunale amministrativo regionale per le Marche (regionalnego sądu administracyjnego dla regionu Marche, Włochy).
- 12 W wyroku z dnia 10 października 2013 r. sąd ten stwierdził nieważność wspomnianej decyzji z uwagi na brak możliwości zastosowania ustawy regionu Marche nr 20/2011, a w każdym wypadku – niezgodność właściwych przepisów tej ustawy z dyrektywą 2011/92. Consiglio di Stato (rada stanu, Włochy) utrzymała ten wyrok w mocy.
- 13 Wyciągając konsekwencje z tego stwierdzenia nieważności, VBIO1 zatrzymał daną instalację i złożył prowincji Macerata wniosek o wstępne zbadanie konieczności oceny oddziaływania tej instalacji na środowisko.
- 14 W dniu 15 listopada 2013 r. prowincja Macerata zdecydowała, że taka ocena była konieczna, i w następstwie tej oceny uznała w dniu 7 lipca 2014 r., że wspomniana instalacja spełniała wymogi ochrony środowiska.
- 15 Gmina Corridonia wniosła skargę o stwierdzenie nieważności tych decyzji do Tribunale amministrativo regionale per le Marche (regionalnego sądu administracyjnego dla regionu Marche), podnosząc, że dokonana ocena nie była zgodna ani z art. 191 TFUE, ani z art. 2 ust. 1–3 dyrektywy 85/337, zastąpionej dyrektywą 2011/92, ponieważ została dokonana po wybudowaniu danej instalacji.

Sprawa C-197/16

- 16 W dniu 16 grudnia 2011 r. VBIO2 zwrócił się do regionu Marche z wnioskiem o udzielenie zezwolenia na budowę i eksploatację położonej w gminie Loro Piceno instalacji do produkcji energii elektrycznej tego samego rodzaju co instalacja będąca przedmiotem postępowania w sprawie C-196/16.
- 17 Zezwolenie to zostało udzielone VBIO2 w dniu 29 czerwca 2012 r. bez wcześniejszego przeprowadzenia oceny oddziaływania tej instalacji na środowisko.

- 18 Gmina Loro Piceno oraz M. Bartolini i in. zaskarżyli tę decyzję do Tribunale amministrativo regionale per le Marche (regionalnego sądu administracyjnego dla regionu Marche).
- 19 W wyroku z dnia 22 maja 2013 r. (nr 93/2013) Corte costituzionale (trybunał konstytucyjny, Włochy) uznał, że legge Regione Marche n. 3/2012 (ustawa regionu Marche nr 3/2012) uchylająca ustawę regionu Marche nr 7/2004 od dnia 20 kwietnia 2012 r., jednakże bez zmiany kryteriów identyfikacji przedsięwzięć podlegających ocenie oddziaływania na środowisko, była niezgodna z konstytucją ze względu na niezgodność z prawem Unii w zakresie, w jakim nie wprowadzała wymogu uwzględnienia kryteriów określonych w załączniku III do dyrektywy 2011/92, zgodnie z art. 4 ust. 3 tej dyrektywy.
- 20 W dniu 10 października 2013 r. Tribunale amministrativo regionale per le Marche (regionalny sąd administracyjny dla regionu Marche) uchylił zezwolenie udzielone VBIO2, który wniósł odwołanie do Consiglio di Stato (rady stanu).
- 21 VBIO2 zwrócił się do prowincji Macerata o dokonanie wstępnego badania w przedmiocie konieczności przeprowadzenia oceny oddziaływania danej instalacji na środowisko.
- 22 W decyzji z dnia 19 listopada 2013 r. prowincja Macerata stwierdziła konieczność przeprowadzenia takiej oceny.
- 23 Gmina Loro Piceno oraz M. Bartolini i in. wniesli do Tribunale amministrativo regionale per le Marche (regionalnego sądu administracyjnego dla regionu Marche) skargę o stwierdzenie nieważności tej decyzji oraz wnioski o zawieszenie jej wykonania w drodze zarządzenia środków tymczasowych.
- 24 Sąd ów oddalił powyższy wniosek o zawieszenie wykonania z tego względu, że sama okoliczność, iż dana instalacja podlegała procedurze oceny oddziaływania na środowisko, nie powodowała poważnej i nieodwracalnej szkody dla osób fizycznych mających miejsce zamieszkania na danym obszarze.
- 25 Właściwe organy prowincji Macerata wydały w dniu 10 lutego 2015 r. decyzję stwierdzającą, że rozpatrywana instalacja była zgodna z wymogami ochrony środowiska.
- 26 Gmina Loro Piceno oraz M. Bartolini i in. wniesli do Tribunale amministrativo regionale per le Marche (regionalnego sądu administracyjnego dla regionu Marche) skargę o stwierdzenie nieważności tej decyzji.
- 27 W sprawach C-196/16 i C-197/16 Tribunale amministrativo regionale per le Marche (regionalny sąd administracyjny dla regionu Marche) postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującym pytaniem prejudycjalnym:

„Czy w świetle art. 191 TFUE i art. 2 dyrektywy [2011/92] zgodne z prawem Unii jest przeprowadzenie postępowania w przedmiocie kontroli podlegania ocenie oddziaływania na środowisko (i ewentualnie samej oceny oddziaływania na środowisko) po wybudowaniu instalacji, w wypadku gdy sąd krajowy stwierdził nieważność zezwolenia z powodu niepoddania przedsięwzięcia kontroli w zakresie konieczności podlegania ocenie oddziaływania na środowisko, a ocena oddziaływania na środowisko była wyłączona przez przepisy krajowe sprzeczne z prawem Unii?”.

W przedmiocie pytania prejudycjalnego

- 28 W dwóch powyższych sprawach sąd odsyłający zmierza w istocie do ustalenia, czy art. 191 TFUE i art. 2 dyrektywy 2011/92, w okolicznościach takich jak rozpatrywane w postępowaniu głównym, stoją na przeszkodzie temu, by zaniechanie przeprowadzenia wymaganej w dyrektywie 85/337 oceny

oddziaływania na środowisko planowanej instalacji zostało konwalidowane wskutek uchylenia zezwolenia udzielonego w odniesieniu do tej instalacji poprzez przeprowadzenie takiej oceny po wybudowaniu i oddaniu do użytku tej instalacji.

- 29 Na wstępie należy zauważyć, że art. 191 TFUE, którego ust. 2 ustanawia ogólne cele w dziedzinie środowiska naturalnego (zob. podobnie wyrok z dnia 4 marca 2015 r., Fipa Group i in., C-534/13, EU:C:2015:140, pkt 39 i przytoczone tam orzecznictwo), nie ma znaczenia dla odpowiedzi na zadane pytania.
- 30 Ponadto pytanie zadane przez sąd odsyłający opiera się na założeniu, że dwie instalacje rozpatrywane w postępowaniach głównych powinny stanowić, na podstawie art. 2 ust. 1 dyrektywy 85/337, przedmiot uprzedniej oceny ich oddziaływania na środowisko, co powinno zostać zbadane przez ów sąd krajowy.
- 31 Wreszcie, jeśli chodzi o kwestię, czy aby odpowiedzieć na zadane pytanie, należy uwzględnić dyrektywę 85/337, obowiązującą w chwili złożenia pierwszego wniosku VBIO1 i VBIO2 o udzielenie zezwolenia, czy też dyrektywę 2011/92, obowiązującą w chwili złożenia ich drugiego wniosku w następstwie uchylenia pierwszego udzielonego im zezwolenia, wystarczy stwierdzić, że przepisy tych dwóch dyrektyw, które są lub mogą być właściwe, a w szczególności ich art. 2 ust. 1, są w każdym wypadku co do istoty tożsame.
- 32 Jeżeli chodzi o możliwość konwalidacji a posteriori zaniechania przeprowadzenia wymaganej dyrektywą 85/337 oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko w okolicznościach takich jak występujące w postępowaniach głównych, należy przypomnieć, że w art. 2 ust. 1 tej dyrektywy wprowadzono obowiązek, by przedsięwzięcia mogące znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu art. 4 tej dyrektywy w związku z jej załącznikami I lub II podlegały tej ocenie przed udzieleniem zezwolenia (wyrok z dnia 7 stycznia 2004 r., Wells, C-201/02, EU:C:2004:12, pkt 42).
- 33 Jak również podkreślił Trybunał, wstępny charakter takiej oceny wynika z potrzeby, aby w procesie podejmowania decyzji właściwe władze we wszystkich procesach planowania technicznego i podejmowania decyzji uwzględniły w możliwie najwcześniejszej fazie skutki dla środowiska, w celu raczej zapobiegania powstawaniu zanieczyszczeń i zagrożeń u źródła niż późniejszego przeciwdziałania ich skutkom (wyrok z dnia 3 lipca 2008 r., Komisja/Irlandia, C-215/06, EU:C:2008:380, pkt 58).
- 34 Natomiast ani dyrektywa 85/337, ani dyrektywa 2011/92 nie zawierają przepisów dotyczących konsekwencji, jakie należy wyciągnąć z naruszenia obowiązku przeprowadzenia uprzedniej oceny oddziaływania na środowisko.
- 35 Trybunał podkreślił już, że zgodnie z przewidzianą w art. 4 TUE zasadą lojalnej współpracy państwa członkowskie mają jednakże obowiązek usuwania sprzecznych z prawem skutków tego naruszenia prawa Unii. Właściwe organy krajowe są zatem zobowiązane do podjęcia w ramach swoich właściwości wszelkich środków, które są niezbędne, by konwalidować zaniechanie przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko, na przykład cofając lub zawieszając wydane już zezwolenia w celu przeprowadzenia takiej oceny (zob. podobnie wyroki: z dnia 7 stycznia 2004 r., Wells, C-201/02, EU:C:2004:12, pkt 64, 65; z dnia 3 lipca 2008 r., Komisja/Irlandia, C-215/06, EU:C:2008:380, pkt 59; a także z dnia 28 lutego 2012 r., Inter-Environnement Wallonie i Terre wallonne, C-41/11, EU:C:2012:103, pkt 42, 43, 46).
- 36 Podobnie dane państwo członkowskie jest zobowiązane do naprawienia wszelkich szkód, których źródłem jest zaniechanie przeprowadzenia wymaganej prawem Unii oceny oddziaływania na środowisko (wyrok z dnia 7 stycznia 2004 r., Wells, C-201/02, EU:C:2004:12, pkt 66).

- 37 Trybunał orzekł jednak, że prawo Unii nie stoi na przeszkodzie krajowym przepisom prawa, które w pewnych wypadkach pozwalają na konwalidację operacji lub działań sprzecznych z prawem Unii (wyroki: z dnia 3 lipca 2008 r., Komisja/Irlandia, C-215/06, EU:C:2008:380, pkt 57; z dnia 15 stycznia 2013 r., Križan i in., C-416/10, EU:C:2013:8, pkt 87; a także z dnia 17 listopada 2016 r., Stadt Wiener Neustadt, C-348/15, EU:C:2016:882, pkt 36).
- 38 Trybunał wyjaśnił, że taka możliwość konwalidacji powinna być jednak uwarunkowana tym, że nie będzie ona stwarzać zainteresowanym okazji do obejścia norm prawa Unii lub uchylenia się od ich stosowania i że pozostanie ona wyjątkiem (wyroki: z dnia 3 lipca 2008 r., Komisja/Irlandia, C-215/06, EU:C:2008:380, pkt 57; z dnia 15 stycznia 2013 r., Križan i in., C-416/10, EU:C:2013:8, pkt 87; a także z dnia 17 listopada 2016 r., Stadt Wiener Neustadt, C-348/15, EU:C:2016:882, pkt 36).
- 39 Trybunał orzekł zatem, że przepis przyznający zezwoleniu legalizacyjnemu, które może zostać wydane, nawet jeżeli nie wystąpiły wyjątkowe okoliczności, takie same skutki, jakie ma zezwolenie budowlane, narusza wymogi dyrektywy 85/337 (zob. podobnie wyroki: z dnia 3 lipca 2008 r., Komisja/Irlandia, C-215/06, EU:C:2008:380, pkt 61; z dnia 17 listopada 2016 r., Stadt Wiener Neustadt, C-348/15, EU:C:2016:882, pkt 37).
- 40 Jest tak również w wypadku przepisu ustawowego, który pozwalałby, i to nawet bez wymogu przeprowadzenia późniejszej oceny i bez zaistnienia jakichkolwiek szczególnych okoliczności nadzwyczajnych, aby w odniesieniu do przedsięwzięcia, które należało poddać ocenie oddziaływania na środowisko na podstawie art. 2 ust. 1 dyrektywy 85/337, przyjąć fikcję, że zostało ono poddane takiej ocenie, i to również wówczas, gdy przepis ten dotyczył tylko przedsięwzięć, w odniesieniu do których zezwolenie na inwestycję nie może już zostać bezpośrednio zaskarżone ze względu na upływ przewidzianego w ustawodawstwie krajowym terminu zaskarżenia (zob. podobnie wyrok z dnia 17 listopada 2016 r., Stadt Wiener Neustadt, C-348/15, EU:C:2016:882, pkt 38, 43).
- 41 Co więcej, ocena przeprowadzona po zbudowaniu i oddaniu do użytku instalacji nie może ograniczać się do oddziaływania tej instalacji na środowisko w przyszłości, ale powinna także uwzględnić skutki dla środowiska, które wystąpiły od czasu wybudowania tej instalacji.
- 42 Do sądu odsyłającego należy dokonanie oceny, czy przepisy rozpatrywane w postępowaniu głównym spełniają te wymogi. Sądowi temu należy jednak wskazać, że okoliczność, iż dane spółki podjęły kroki konieczne w celu umożliwienia, w danym przypadku, dokonania oceny skutków ich przedsięwzięć dla środowiska, że odmowa uwzględnienia tych wniosków przez właściwe organy została oparta na krajowych przepisach, których sprzeczność z prawem Unii została stwierdzona później w wyroku Corte costituzionale (trybunału konstytucyjnego), i że działalność danych instalacji została zawieszona, może raczej służyć wykazaniu, że dokonane legalizacje nie były dozwolone przez prawo krajowe na warunkach analogicznych do warunków rozpatrywanych w sprawie zakończonej wydaniem wyroku z dnia 3 lipca 2008 r., Komisja/Irlandia (C-215/06, EU:C:2008:380, pkt 61), i nie zmierzały zatem do obejścia norm prawa Unii.
- 43 Mając na względzie całokształt powyższych rozważań, na zadane pytanie należy odpowiedzieć, że w wypadku zaniechania przeprowadzenia wymaganej dyrektywą 85/337 oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko prawo Unii z jednej strony nakłada na państwa członkowskie obowiązek usuwania sprzecznych z prawem skutków tego zaniechania, a z drugiej strony nie stoi na przeszkodzie temu, by ocena tego oddziaływania została przeprowadzona tytułem legalizacji po wybudowaniu i oddaniu do użytku danej instalacji, pod warunkiem że:
- przepisy krajowe umożliwiające tę legalizację nie stwarzają zainteresowanym okazji do obejścia norm prawa Unii lub uchylenia się od ich stosowania oraz

- ocena przeprowadzona tytułem legalizacji nie dotyczy jedynie oddziaływania tej instalacji na środowisko w przyszłości, ale uwzględnia także skutki dla środowiska, które wystąpiły od czasu wybudowania tej instalacji.

W przedmiocie kosztów

- ⁴⁴ Dla stron w postępowaniu głównym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed sądem odsyłającym, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż koszty stron w postępowaniu głównym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (pierwsza izba) orzeka, co następuje:

W wypadku zaniechania przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko wymaganej dyrektywą Rady 85/337/EWG z dnia 27 czerwca 1985 r. w sprawie oceny skutków wywieranych przez niektóre przedsięwzięcia publiczne i prywatne na środowisko naturalne, zmienionej dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/31/WE z dnia 23 kwietnia 2009 r., prawo Unii z jednej strony nakłada na państwa członkowskie obowiązek usuwania sprzecznych z prawem skutków tego zaniechania, a z drugiej strony nie stoi na przeszkodzie temu, by ocena tego oddziaływania została przeprowadzona tytułem legalizacji po wybudowaniu i oddaniu do użytku danej instalacji, pod warunkiem że:

- przepisy krajowe umożliwiające tę legalizację nie stwarzają zainteresowanym okazji do obejścia norm prawa Unii lub uchylenia się od ich stosowania oraz
- ocena przeprowadzona tytułem legalizacji nie dotyczy jedynie oddziaływania tej instalacji na środowisko w przyszłości, ale uwzględnia skutki dla środowiska, które wystąpiły od czasu wybudowania tej instalacji.

Podpisy